

Владимир Кецмановић
Дејан Стојиљковић

У И М Е С И Н А

Илустровао Драган Пауновић

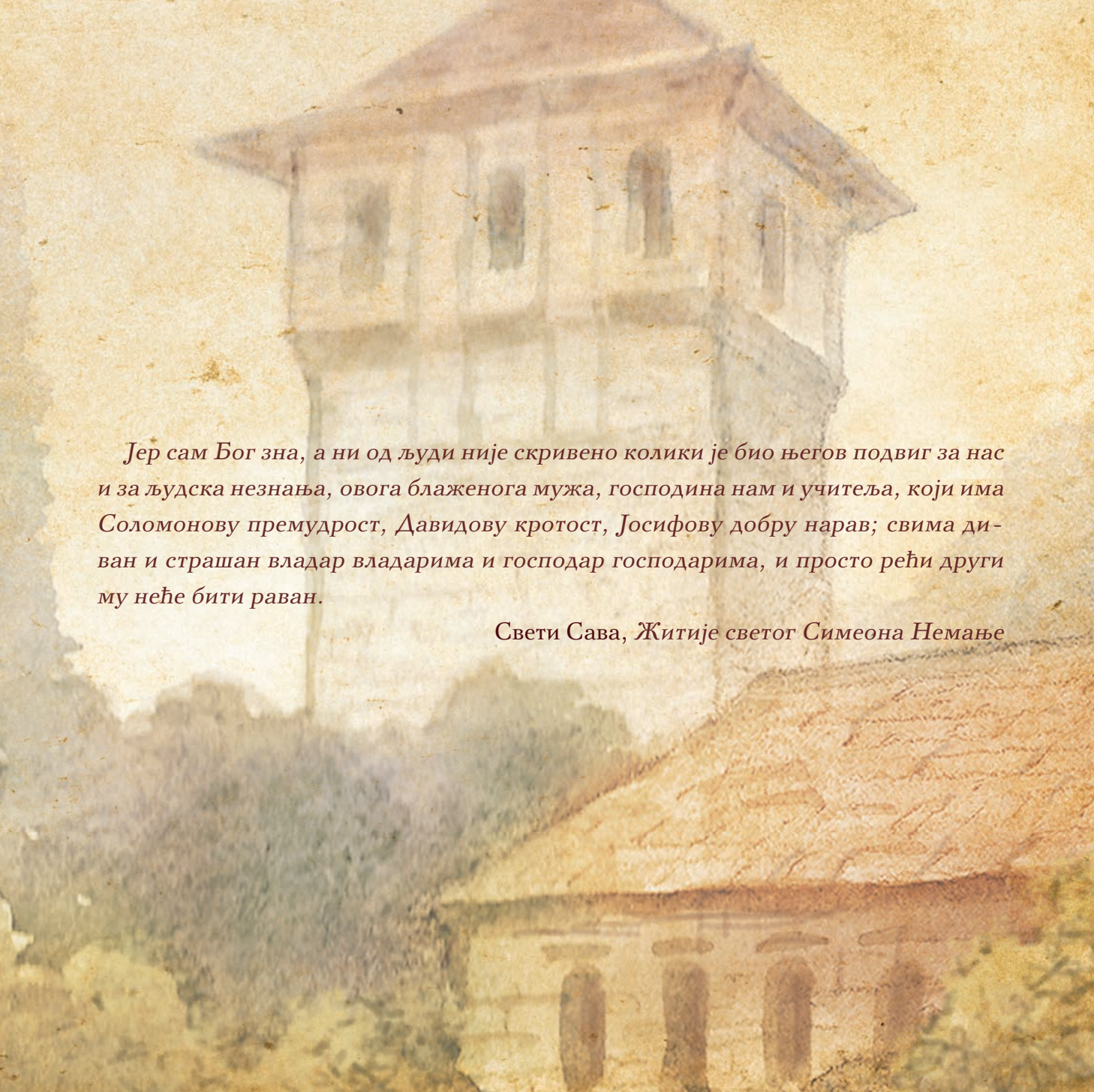
■ Laguna ■

САДРЖАЈ

Анђео и вукови	9
Потера	18
Монах Сава	26
Јесење опело	35
Благовести	45
Храст и маслине	53

Јер сам Бог зна, а ни од људи није скривено колики је био његов подвиг за нас и за људска незнања, овога блаженога мужа, господина нам и учитеља, који има Соломонову премудрост, Давидову кротост, Јосифову добру нарав; свима диван и страшан владар владарима и господар господарима, и просто рећи други му неће бити раван.

Свети Сава, Житије светог Симеона Немање

АНЂЕО И ВУКОВИ

ио је то пре урлик
него реч, пре пу-
штена из утробе
него изговорена.

„Издајниче!“

Пре очај који
је породило бес,
него мисао.

Загледан у сед проћелав потиљак свог старог учитеља, најстаријег пријатеља и најоданијег роба Никите, који је, као грешник, клечао пред његовим ногама, у себи је ћутао срцбу што се пропиње као бичем ошинут ат.

У исто време ћутао је страх који у њему буја као пролећна река загушена отопљеним планинским снеговима.

Страх од источњачке судбине која прети да му заувек одузме сина мезимца, највећу стрепњу и највећу наду коју је чувао у свом старачком срцу.

И страх од самог себе: овај бес лако га је могао претворити у крвника, овај страх у неделатну кукавицу.

Скрупчан крај господаревог престола, Никита није пуштао гласа, као да је занемео.

А господар, велики жупан Немања, следеће речи је изговорио тихо, усиљено тихо, тако да ни сам није био начисто значи ли тај шапат кајање због претходно пуштеног урлика, или претњу:

„Једно дете да те заведе својим поповским причама.“

Никита не помери главу.

Ни за педаљ.

И — Немања није био сигуран да ли му се причинило или је његов остарели пријатељ уистину изговорио:

„Нису то биле приче, господару.“

Схватио је да је то што је чуо заиста чуо тек кад се Никита длановима осло-ни о под и подиже рамена.

Тек када уместо седог проћелавог по-тиљка угледа Никитине очи.

У тим очима видео је сузе.

Али не сузе кривца.

Не ни сузе криво оптуженог правед-ника.

Биле су то сузе човека који је видео чудо.

И који је до малопре ничице пони-рао, а сада је, тек незнатно придигавши главу, једнако клечао пред тим чудом, а не пред расрђеним пријатељем и го-сподарем.

„Господару, требало је да видиш ње-гове очи... Из тих очију гледа Господ... Није морао да изговори ни реч, а не да ми прича поповске приче... Било је до-

вољно да му видим поглед и да знам како га морам пустити...“

Немања дубоко удахну свеж зрак зо-ре који је улазио кроз прозоре његових одаја. Склопи очи и под капцима по-куша да оживи тај поглед кроз који га је Господ погледао први пут кад га је угледао, тек што је провирио из мајчине утробе.

Није могао.

Видео је пламене језике како про-ждиру његов топлички двор.

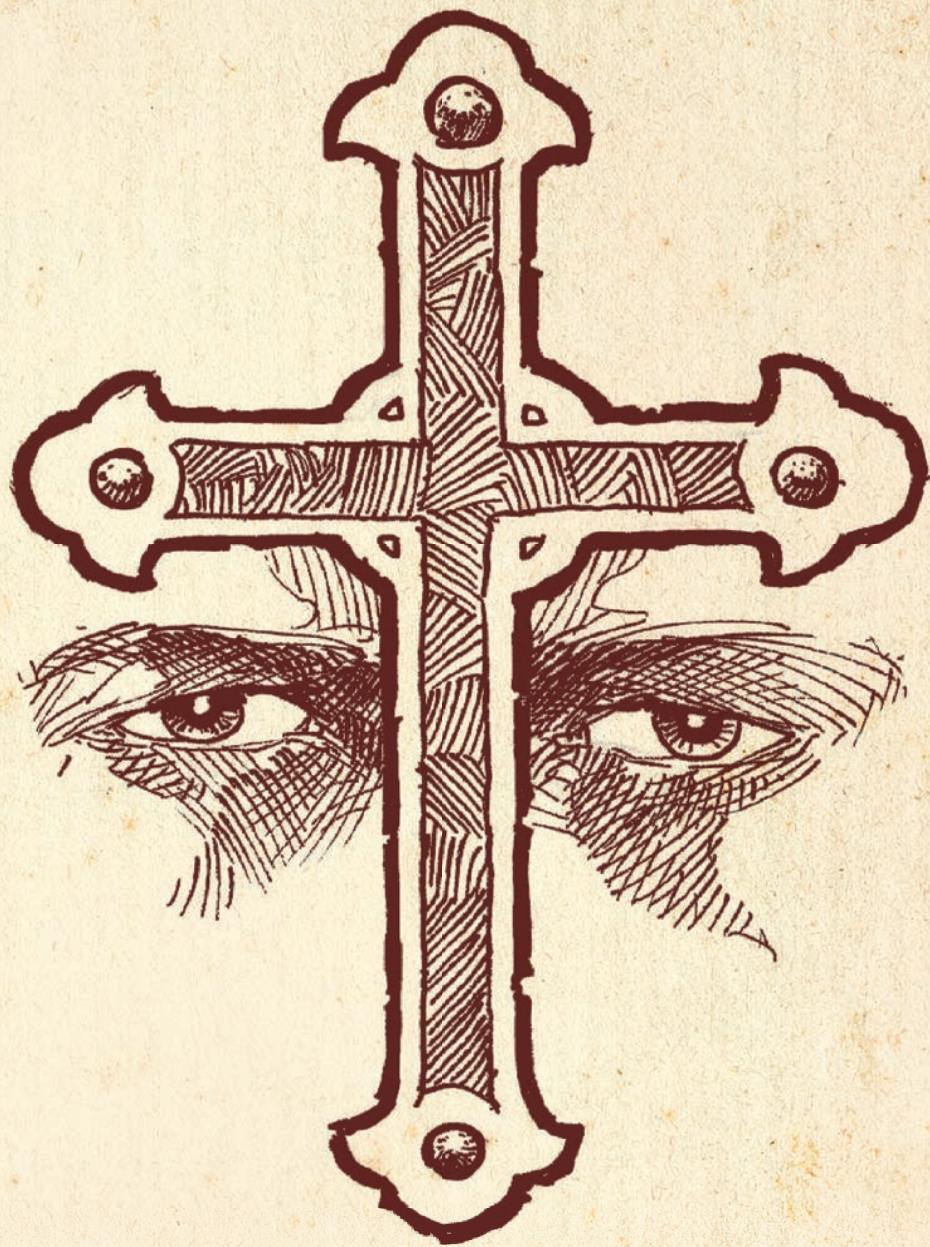
Видео је себе како, бесан од страха, махнито јаше кроз ноћ, у потрази за из-губљеним сином.

Видео је зору у којој га је пронашао, окруженог вуковима.

И како се вукови, послушни као овце, разилазе по наредби његовог мезимца, који је тада још био дете а већ је знао да завија као вођа чопора.

Али синовљеве очи није видео.

У трену су пред њим пролетеле годи-не које су прошле од тада и у којима је урадио све што је могао да свом народу,

својој породици, себи и своме мезимцу обезбеди мир и благостање.

Уз много муке и лукавства, захваљујући годинама стицаној мудрости, успео је да успостави мир са Ромејским царством.

У преговорима се одрекао дела земаља које је у претходном рату освојио.

Други део је зато, уз благослов Цариграда, ушао у састав Рашке.

Вратио је Ромејима примат над царским друмом *Via Militaris*.

Али су се ромејске трупе, зато, без борбе повукле из његових земаља.

Сањајући мир, већ следеће године био је, међутим, принуђен да крене у још један, последњи рат.

Рачунајући да је, исцрпљена биткама које је водила са Ромејским царством, Рашка постала лак плен, вечити душмани Угри напали су га мучки, са севера.

Његова уморна десеткована војска се против многољудних ратоборних одреда краља Беле Трећег борила јуначки, као Давид против Голијата.

Осим на исцрпљеност Немањиних одреда, Угри су рачунали и на злу крв која је између Срба и Ромеја наставила да тече упркос недавно потписаном примирју.

И још једном су се преварили.

Војна помоћ коју је цар Исак Други у први мах послао православној војсци да се одбрани од католичких освајача, јесте била незнатна, управо као што је Бела и очекивао.

Састојала се од свега неколико одреда.

А онда, схвативши да, упркос слабој подршци коју им је пружио, Срби успевају да не устукну, цариградски василевс одлучи да преговорима сачува земље својеглавог али непоколебљивог негдашњег и будућег православног савезника.

Од папе Целестина Трећег захтевао је да заузда свог хунског вазала.

А папа, ком у том тренутку није требао нов сукоб с Византијом, извршио је притисак на Белу да престане с нападима.

Граница Рашке и Угарске остала је непромењена, а он, рашки велики жупан, могао је да се посвети мирнодопским пословима.

Поштујући обећање које је себи дао оне страшне ноћи у којој је, са својим људима, био сатеран у шуме, као звер — још једном је кренуо да обнавља дворове и градове иако ће и они, пре или касније, поново бити разрушени, јер постоји време када се гради и време када се разграђује, а њему, смртнику и рабу Божјем, није било друге до да једнако наново гради оно што су огањ и мач претварали у пепео, и да се нада како ће нови огњеви стићи што је могуће касније.

Видео је како му се син мезимац, у годинама што су се под спуштеним капцима сабијале у трен, од дечака претвара у јуношу ком поносни отац, као удеони посед, додељује Захумље, да се учи власти и владању, стрепећи како га спрема за муке какве је сам морао да претрпи, а не видећи другога пута до

онога који је намењен потомку великог жупана.

Али, очи му није видео.

Видео је руске монахе који су путовали на Свету Гору, и које је угостио у свом двору.

И видео је Растка који му је, из Захумља, дошао у походе, и који се од тих светих људи није одвајао.

Чуо је како син, ком и даље није могао да сагледа очи, њему, оцу, и мајци, Ани, саопштава како је одлучио да се замонаши.

Јасно је осећао атове беса што су у њему почели да се пропињу, и реке страха које су претиле да га преплаве док му је, што је могуће мирније, саопштавао своје противљење, које је имало тежину забране.

И ту забрану, ту очинску и владарску наредбу, његов је мезимац управо погазио!

Искрао се под окриљем ноћи.

Никиту, остарелог учитеља свога оца, ком је била поверена брига над учениковим и господаревим мезимцем, и ком,

упркос позним годинама у које је зашао, није могао да промакне наум младога господара, омађијао је тим својим очима – које од рођења имају снагу какву немају очи ниједног одраслог човека – очима које његов остављени отац сада, у сећању, залуд покушава да васкрсне.

Пред тим се очима размакла Никитина стража, путивши тек замомченог дечака да за монасима крене на свој забрањени пут!

Рашког великог жупана господара Немању Завидовића највише је, од свега тога, срдила чврста вера како Никити није било довољно то што је његовог својеглавог сина пустио да побегне.

Него – у то је Немања Завидовић могао пред крстом да се закуне – што је лукаво оставио Растку времена да одмакне довољно далеко, како очеве потере не би могле да га стигну.

Тек онда, када је већ почело да свиће, дошао је да пробуди господара ког је издао за љубав његовог сина.

Тек онда се ничице пружио пред господаревим ногама.

Изговорио:

„Господару, господар Растко је отишао тамо где му је Господ наложио... Ако можеш, праштај, ако не можеш, нека ти је проста ова седа глава.“

И онда је повио ту полуголу, полубелу главу, која је његовог пријатеља иначе знала да растужи, као белег година које су у неповрат минуле, а коју је сада, управо као што је старац предложио, био у искушењу да једним замахом мача одруби с тих рамена што су се тресла од телесне слабости, коју би неко ко га не познаје могао да помеша са страхом.

Не, не сме атовима срџбе пустити да га поведу куда је њима воља.

Не сме пустити воде страха да га носе у море пораза.

Можда јесте суђено да се сви његови атови и све његове реке подаве у неком бунару очаја.

Али, ко се не бори, том ни Бог не помаже! Он, Немања Завидовић, штит без битке неће положити!

А битке се не добијају ни срџбом ни страхом.

